

Коневщинська О.Е, к.пед.н., с.н.с. відділу технологій відкритого навчального середовища Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ

На даному етапі розвитку освітньої галузі, соціальні мережі можна розглядати як технологічні комплекси організації та управління обмінами електронною інформацією між суб'єктами навчально-виховного процесу, соціальних відносин, призначені для забезпечення горизонтального спілкування зацікавлених у ньому суб'єктів, об'єднаних спільними інтересами, інформаційними потребами та навиками спілкування. У житті сучасної людини суттєво зросла роль як електронних засобів навчання так і соціальних мереж, які стали невід'ємним складником середовища життєдіяльності людини.

Використання засобів ІКТ для досягнення нових освітніх результатів, створює умови для послідовного вирішення завдань індивідуалізації навчально-виховного процесу. Серед заходів, які спрямовані на забезпечення інформатизації освіти, задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, визначальним є створення інформаційно-освітнього середовища в системі загальної середньої освіти. Можливість колективної участі в освітньому процесі через засоби ІКТ є ще однією характеристикою сучасних освітніх процесів. Така можливість створюється завдяки різноманітним діалоговим системам, що дозволяють здійснювати спілкування в реальному часі, серед яких: електронна пошта, відео конференції, чати, вебінари тощо.

Інтернет-технологія (мережева технологія) – це дистанційна освітня технологія (ДОТ), яка ґрунтується на використанні глобальних і локальних комп'ютерних мереж для забезпечення доступу учнів до інформаційних освітніх ресурсів і для формування сукупності методичних, організаційних технічних і програмних засобів реалізації і управління навчальним процесом незалежно від місця знаходження його суб'єктів.

В останні роки активно розвиваються й виходять на перші позиції сервіси, що дістали спільну назву «соціальні мережі». Соціальна мережа (англ. social network) – соціальна структура, що складається з групи вузлів, якими є соціальні об'єкти (люди), і зв'язків між ними (спілкування в соціальних мережах). Соціальні мережі ніколи не зводяться лише до комунікаційних мереж, до переміщення наявної інформації. Комунікаційним вузлом тут є який-небудь соціальний суб'єкт, здатний, подібно до ЕОМ в комп'ютерних мережах, обробляти і нагромаджувати, створювати нову інформацію, більш того, бути суб'єктом вільного волевиявлення і дії. До соціальних мереж відносять сайти, які надають можливість знаходити ділові контакти, друзів, однокласників, колег тощо. Наразі спостерігається виражена сегментація груп користувачів, що входять до тієї чи іншої соціальної мережі [3].

Електронна соціальна мережа полегшує створення персонального профілю, віртуальних взаємин та комунікацій. Використання в навчальному процесі соціальних сервісів може сприяти освоєнню таких важливих навичок, як критичне мислення, колективна творчість і колективна взаємодія.

Сучасні мережеві технології відкривають необмежені горизонти для застосування їх у навчальній, професійній, персональній та соціальній діяльності, а саме:

- використання відкритих, безкоштовних і вільних електронних ресурсів;
- самостійне створення мережевого навчального контенту;

- надання та отримання дистанційних консультацій;
- створення та участь у групах (спільнотах) за вподобаннями;
- освоєння нових концепцій інформаційного середовища;
- отримання нових знань і формування нових навичок;
- колективна творчість і колективна взаємодія;
- критичне мислення;
- участь у діяльності мережевої спільноти.

Як зазначає Полат Є.С. «Критичне мислення дозволяє людині аналізувати відомості, відбирати необхідні факти, логічно їх осмислювати, робити висновки та узагальнення, формувати особисту точку зору з різних соціальних, культурних, політичних та інших проявів життя. Творче мислення дозволяє людині прогнозувати розвиток будь-яких явищ, подій, генерувати особисті ідеї, шукати аргументи для підтвердження своєї позиції, екстраполювати отриманні знання на нові ситуації, явища».

Необхідність розвитку критичного і творчого мислення є важливим завданням системи загальної середньої освіти. На думку багатьох сучасних освітян, цьому значною мірою допомагає використання дидактичних властивостей Інтернет, які можна класифікувати поділивши два основних класи властивостей комп'ютерних телекомунікацій:

- властивості, пов'язані з телекомунікаційною основою (технологічні можливості);
- властивості, пов'язані з використанням ПК (у тому числі мультимедійні), пов'язані з дидактичними завданнями.

Освітні електронні мережі поєднують у собі вищезазначені властивості. На сайтах таких освітніх мереж розміщені методичні та інформаційні матеріали, уроки, інноваційні розробки тощо, спрямовані на учнів, учителів, батьків та людей різних вікових груп, завдяки чому, надається можливість отримати он-лайн навчання, підвищити свій фаховий рівень.

На теперішній час, згідно опитування, проведеного консалтинговою фірмою Hallvarsson&Hallvarsson (Швеція) серед 700 компаній з 21 європейської країни, 81 % опитаних розвиває корпоративні соціальні мережі, вважаючи їх чудовим інструментом для створення лояльності серед співробітників, маркетингових комунікацій з користувачами, формування іміджу, вивчення динаміки попиту, а також розповсюдження інформації про себе. Використання соціальних мереж з метою накопичення і передавання відомостей і даних стає економічно рентабельним. При цьому мережі впроваджуються на критично важливих ділянках процесу опрацювання відомостей і набування знань – генерації ідей, опрацювання великих обсягів інформації, інноваційному менеджменті. Оскільки інтелектуальний контент, що міститься в соціальних наукових мережах, є новим типом інформаційних ресурсів і становить частину національного інтелектуального капіталу, актуальним є завдання його всебічного вивчення, пошук оптимальних шляхів збереження і використання в державній стратегії управління інформаційними ресурсами [1].

Враховуючи широкий спектр функціональності сервісів, що представлені у мережі Інтернет, можна вирізнити деякі з них для проектування колекцій електронних освітніх ресурсів: WordPress, Blogger, Diigo, YouTube, GoogleDrive, MindMeister, Twitter, FaceBook, ВКонтакте тощо. За даними спеціального дослідження користування соціальними мережами, здійсненого GfK Ukraine у листопаді 2012 р., на той час найпопулярнішими серед користувачів були «ВКонтакте», «Однокласники» і «Facebook».

Найпопулярнішою соціальною мережею в Україні є «ВКонтакте»: її регулярно відвідують 80 % інтернет-користувачів України; ядро користувачів даної соціальної мережі становить молодь (16-29 років). Друге місце зайняла мережа «Однокласники» біля 60%. Ядро користувачів даної соціальної мережі становлять люди середнього віку (30-44 років), і найбільш частими відвідувачами є жінки. «Facebook» регулярно відвідують 48 % інтернет-користувачів,

причому ця соціальна мережа поряд із «Twitter» має порівняно низькі показники частоти відвідування: четверта частина зареєстрованих зовсім не користуються своїми записами в цих мережах. Водночас, мережа «Facebook» демонструє стійку тенденцію до зростання. Загальне число користувачів Facebook в Україні стрімко зростає і на кінець 2013 р. складало 3 млн 405 тис. 785 користувачів. Про це свідчать дані аналітичної платформи для соціальних медіа SocialBakers.

Таким чином, Україна поступово піднімається в рейтингу і займає 60 позицію з 213 в загальному рейтингу «Facebook» по країнах світу – між Ірландією і Новою Зеландією. Згідно даних проведених досліджень, за останні шість місяців кількість користувачів соцмережі зросла на майже 335 тис. Проникнення «Facebook» в Україні складає 5,02 % в порівнянні з загальним числом населення країни і 11,28 % по відношенню до числа Інтернет-користувачів.[2]

Дослідження цілеспрямованого використання електронних соціальних мереж всіма суб'єктами навчального процесу (від учня до керівника закладу) свідчить про велику частку такої активності, як обмін навчальними даними в інформаційному середовищі. Цей процес розширює перспективи інтеграції навчального та інформаційно-освітнього середовища в соціальні мережі з метою спрямування on-line діяльності старшокласників у навчальне русло.

Використання соціальних мереж як допоміжних засобів у процесі об'єднання навчально-методичної і комунікаційної сфер життя учня позитивно впливатиме на ефективність процесу навчання.

Вирішення зазначеної проблеми буде сприяти не лише підвищенню ефективності навчання, а й подоланню упередженого ставлення багатьох педагогів до залучення інформаційних технологій, зокрема електронних соціальних мереж у навчальний процес.

Інтеграція навчально-методичних матеріалів у соціальні мережі значно підвищить інтерес учнів до самостійної позааудиторної роботи.

Враховуючи все вищезазначене, можна дійти висновку, що процеси конвергенції мережевих технологій, мобільних засобів зв'язку, мобільних комп'ютерів і систем геопозиціонування сприятимуть все більш повній залученості мільйонів людей у мережевий простір, що створює умови для формування інформаційно-освітнього середовища з метою використання їх творчого потенціалу для вирішення наукових, суспільно значущих проблем.

Список використаних джерел

1. Коневщинська О.Е. Розвиток поняття інформаційно-освітнього середовища навчання старшокласників в аспекті використання соціальних електронних мереж [електронний ресурс]/ Коневщинська О.Е. // ISSN Online: 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання – 2015, Том 45, №1. С.12-22

2. ТОП-20 Україна. Рейтинг соціальних мереж [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://newsday.com.ua/internet/1035>. Заголовок з екрану.

3. Що таке соціальні мережі? [Електронний ресурс] / Пішковцій С. // Інформаційно-просвітницький портал. Режим доступу : <http://blogoreader.org.ua/2008/04/09/about-social-networks/>. Заголовок з екрану.